

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosé & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fidei Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

In Feriam Tertiam Post Dominicam Tertiam Quadragesimæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56356)

F E R I A T E R T I A
 DOMINICÆ TERTIÆ
 IN QVADRAGESIMA

CONCIO.
 DE CORRECTIONE FRATERNA.

Quanta sit necessitas hujus præcepti, & quàm malè servetur.

Si peccaverit in te, frater tuus, vade, & corripe eum inter te, & ipsum solum. Matth. 18.

DEVS cùm hominem formaret initio, in eo excitavit (ut ait Nazianzen. orat. 26. de plaga grandinis) Conscientiæ domesticum & verum tribunal, ut hominem à peccando removeret ad jutore pudore; sed amor proprius, paulatim conscientiæ tribunal corrumpit, & pudorem non ad criminis confessionem, sed ad excusationem convertit. Uti n. quando cor timore percutitur, sanguis ad cor ipsū cõfluit, quasi adjuturus, undè pallor in vultu: ita cū fama ex crimine vacillat, laborãti famæ, sanguis in vultum refluens succurrit. Itaque ad hujus tribunalis defectum Deus aliud tribunal excitavit, nempe fraternæ correctionis, ad quod publicè peccantes sisti voluit, ut emendarentur. Et quoniam nemo est aut qui non egeat correctione, aut qui non possit esse iudex in

hoc tribunali; idcirco nemo est, ad quem non pertineat hic discursus. Proinde cùm omnium interfit, omnes etiam auxiliū deponere debent à cælo. AVE MARIA.

Dicetur hodie de Fraternali correctione, *De ré vobis affero, Auditores, planè necessariam, sed uti valdè metuo, plurimum inutile, ut sunt hodiernâ die hominum mores.*

Ac necessitas quidem oritur I. ex virtute charitatis quæ nos obligat ad commune vinculum societatis, & ad procurandum bonum spiritale animarum, ita ut ejus damna sentiamus; sicut in corpore, propter membrorum connexionem, unum membrum alteri compatitur; inuò Medici plurimos morbos fieri agnoscunt per partium consensum. Ita Apostolus Roman. 12. iussit nos *gaudere, cum gaudentibus; & flere cum flentibus*: ipse autem de se

dicere solitus erat 2. Cor. II. *Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non uror?* Hinc videmus in parentibus, ob amorem præcipuum, existere eam curam, ut liberos moneant, & corrigant. Jurgantur in vico, aut foro pueri, alicujus eorum Pater fit obvius, illum unum increpat, atque castigat: nemo est qui agnoscat esse Patrem, licet antea non nosset: ex quo tandem facta? certe ex correptione, quæ oritur ex charitate: Vnde Heb. 12. *Si extra disciplinam estis, ergo adulteri, & non filij estis.* Porro quam curam de filijs naturâ dedit Patribus, hanc Deus nobis dedit de proximo, uti dicitur Eccli. 7. *Et mandavi illis unicuique de proximo suo:* quæ commendatio respicit correptionem fraternam, quæ non est, uti à multis creditur, odij filia, sed amoris. Augustinus ferm. 15. de verbis Domini. Quid tam piuum, quam medicus ferens feramentum? favit in vulnus, ut humo sanetur, quia si vulnus palpetur, homo perditur. Et ferm. 16. *Tua patientia illius morse est.* Eodem sensu Clem. Alexandr. lib. 2. Pædag. cag. 8. eam curam quâ Deus corripit delinquentes vocat *θελας φιλανθρωπιας φέρουσαν.* divinæ benignitatis medicamentum: hinc dicitur Proverb. 27. *Meliora sunt vulnera diligentis, quam fraudulenta oscula obedientis:* vel ut habent 70. fideliora sunt vulnera amici, quam spontanea oscula obedientis, aut inimici: Apud Medicos quædam vulnera dicuntur *ἀπιστα* quæ penetrantia vulgò vocantur, & pervadunt interiora, & ejusmodi, sunt immedicabilia: ut si quis se cans venam, attingat arteriam. Quòd si in rebus pertinentibus, ad sanitatem, vel res temporales, amici non dissimulant, quanto magis in alijs, quæ pertinent ad vitam æternam? Rationem subdit S. Chrysostomus ferm. de Diversis: Sanè inimicum ne laudantem quidem probo, amicum verò, & reprehendentem amplexor: Illa etsi me osculetur, insuavis est: hic etsi vulneret, amabilis:

illius osculum, suspicione plenum est: hujus vulnus, medicamenti vim habet: Id verò (inquit) in Deo, & in Diabolo locum habet: ille enim amicus: hic inimicus: ille salvator, & nostri curam gerens: hic inceptor: & hic quidem aliquando dedit osculum: illa verò vulnus infixit: & quomodo osculatus est, & ille vulneravit? hic quidem dixit, *Eritis sicut Dii*: ille autem *terra es, & in terram abibis*: uter igitur magis profuit? hicne qui dixit, *eritis sicut Dii*: an ille qui dixit, *Terra es, & in terram abibis*: ille mortem interminatus est, hic immortalitatem promisit: atqui hic immortalitatem pollicitus est, è paradiso ejecit: ille verò qui mortem comminatus est in cælum invehit. Hæc ille.

Rationem fundamentalem hujus rei suggerit S. Thomas 2. 2. q. 33. art. 1. in Corpore, uti hæc habet. Correptio delinquentis est quoddam remedium quod debet adhiberi contra peccatum alicujus: peccatum autem alterius dupliciter spectari potest: 1. ut noxium ei qui peccat: 2. ut vergit in nocentium aliorum, qui ex ejus peccato læduntur, vel scandalizantur, & quatenus violatur bonum commune, cujus justitia, per peccatum hominis violatur: Hinc duplex est correctio delinquentis. Vna quæ medetur peccato, ut est malum ipsius delinquentis, & est correctio fraterna, quæ tantum respicit bonum delinquentis, ad cujus emendationem ordinatur: Removeere autem malum alicuius ad eandem pertinet virtutem, ad quam spectat procurare bonum eius: hoc autem pertinet ad charitatem per quam volumus, & operamur bonum proximo: quare correctio fraterna est opus charitatis, quia per eam repellimus malum fratris, scilicet peccatum; cuius remotio magis pertinet ad charitatem, quam remotio exterioris damni, vel etiam corporalis nocentium, quantum virtutis bonum magis affine est charitati, quàm bonum corporis vel re-

rum exteriorū: unde correctio fraterna, magis est actus charitatis, quā curatio infirmitatis corporalis, vel subventio quā excluditur exterior egestas. Alia verò correctio est quæ adhibet remedium peccato delinquentis, quatenus est in malum aliorum, & præcipuè in nocuum commune: & talis correctio, est actus iustitiæ, cujus est conservare rectitudinem iustitiæ unius ad alterum: de quâ dixit Ennodius, vitia transmittit ad posteros, qui præsentibus culpis ignoscit: Et Cyrillus Alexandr. lib. 3. in Ioan. cap. 27. opportuna reprehensio cursum peccandi faciliè detinet: unde illius omissionem sic damnat Agapetus. Peccare: & non cohibere peccantes in pari gradu ponuntur.

II. Necessitas correctionis oritur ex virtute Misericordiæ, cujus est actus proprius correctio, respicit enim indigentiam spiritalem proximi. Circa quod Nota quibusdam vitum esse, actionem Correctionis fraternæ pertinere ad quamlibet virtutem, quia adversatur cuiuslibet peccato: Sed hoc refellitur: quia aliquando ejus defectus esset iniustitia, ex quâ oriretur obligatio ad restitutionem, quod nemo dixerit. Alii eam referunt ad charitatem DEI, alii ad charitatem proximi, quia ex motivo utriusque virtutis fieri potest. Nihilominus tamen si propriè loqui velimus, pertinet propriè ad virtutem misericordiæ, quæ est virtus distincta à charitate quæ est erga DEVM, & à benevolentia quæ respicit proximum: nam per charitatem, volumus proximo bonum ex complacentiâ DEI; per benevolentiam ex complacentiâ ipsius proximi; per misericordiam volumus bonum proximo, ex complacentiâ nostri, siquidem sublevare illius miseriam, nobis honestum putamus. Sicut igitur Eleemosyna tribui potest, ex motivo charitatis DEI, aut benevolentia proximi, quia fieri potest ex illarum virtu-

tum motivis; & propriè tamen pertinet ad misericordiam, quia nobis honestum est subvenire indigentia proximi: ita Correctio fraterna fieri potest ex motivo virtutum charitatis DEI, & proximi; sed propriissimè fit ex motivo Misericordiæ. Cæterum proximi necessitas spiritualis, quæ est objectum hujus actus misericordiæ petitur primò à peccato; deinde à cupiditate, & quâdam quasi ebrietate, in quâ est unusquisque dum peccat; unde fit ut in suis negotiis cæcutiat, & ideo monitore probò indigeat.

III. Hæc eadem necessitas oritur ex præcepto, quod est quidem juris naturalis sed explicatur à Christo Domino in nostro Evangelio dum dicit. *Si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe illum inter te, & ipsum solum.* Ut autem intelligatur, quando sit illa necessitas seu obligatio:

Nota 1. Illud obligare sub mortali ex suo genere; itaque cum materia erit gravis, culpa erit mortalis si omittatur; tunc autem materia erit gravis, si sit gravis necessitas proximi; spiritualis autem gravis necessitas proximi est cū agitur de peccato mortali. Nam si est veniale peccatum levis est vel etiam nulla necessitas.

Nota 2. Illud præceptum esse affirmativum; itaque non semper obligare, in quo differt à negativo; & ideo ut obliget certas requirere conditiones, extra quas non obligat. Illæ autem conditiones, sunt sequentes 1. &c.

1. Ut adsit certa materia. Non igitur materiam correctionis oriri ex peccato præterito non retractato: Probatur ex verbis CHRISTI. *Si peccaverit in te frater tuus: Igitur necesse est peccatum fuisse admissum: quod autè dicitur. In te. variè explicatur: Quidam enim censent, Christum tantum loqui de peccato coram nobis commissio: unde Augustinus Serm. 16. de verbis Apostoli. Quid est, in te peccavit? & respondet. Tu scis, quia*

peccavit. Existimo Christi doctrinam esse de omni peccato: nam ex contextu patet agi de misericordiã in proximum: Ponitur autem exemplum peccati admisti in corripientem, quia de illo poterat esse aliqua difficultas. Dixi etiam peccatum non retractatum, Quia objectum correctionis est miseria proximi, quod si peccatum fuerit retractatum, sublata est miseria, itaque deest objectum misericordiã: sicut in corporalibus, si miseria corporalis proximi sit sublata, nulla remanet obligatio illius iuvandi. In quo differt correctio fraterna à judiciali: hæc enim procedere potest etiam peccato retractato, propter bonum commune, & evitandum scandalum: præterquam quod relinquatur obligatio ad pœnam, etiam culpã retractatã, quia manet reatus.

Difficultas tamen remanet circa peccatum commissum, quia non semper videtur esse obligatio correctionis admissio peccato. Ratio est, quia non obligat correctio, nisi quando obligat remedi adhibitio, sed non semper nec statim obligat remedi adhibitio, igitur nec correctio. Est enim differentia inter subventionem temporalem, & spiritalem, quia per illam proximè tollitur indigentia; nam si quis fame enervetur ob inopiam, proximè tollitur indigentia per eleemosynam, sed spiritualis egestas, non tollitur proximè per subventionem: nam qui corrigit, tantum admonet peccantem, ad ipsum autem pertinet, ut sibi immediatè ipse medeatur: Quoniam igitur qui peccavit, non statim obligatur pœnitere, sed tantum cum tempus advenit pœnitentiã, idèd neque qui corrigit, tenetur corrigere, nisi cum obligat pœnitentiã, Quare tempus correctionis definitio per indigentiam corrigendi, quam ego ex triplici capite oriri existimo. 1. Ex certo, vel ex probabili periculo relabendi in peccatum simile præcedenti. 2. Ex periculo impœnitentiã,

cum urget præceptum pœnitentiã, & ita qui non mœnent existentes in articulo mortis, graviter delinquant. 3. Ex periculo incurrendi pœnam æternam etiam absque novo peccato: ut si peccator periculi imminenti ignarus, ante actam pœnitentiã ex improviso ab inimicis occideretur. Atque hæc necessitas specialis inducit obligationem succurrendi proximè per correctionem fraternam. Quod etiam dico si peccatum non sit retractatum, nisi ex signis probabilibus habeatur notitia emendationis: unde ut quis obligetur ad correctionem fraternam, non satis est ut noverit peccatum alterius, ac nesciat an egerit pœnitentiã, nec ne; sed oportet etiam ut ex signis quibusdam, aliquo modo noverit eum esse adhuc in eã miseriã, ratione præteriti peccati: neque verò tenetur ea de re inquirere, ut certior fiat: hoc enim pertinet ad Superiores.

2. Est ut sit peccati admissi aliqua notitia, non certa, & infallibilis, alioqui, vix ulla esse posset correctio, sed sufficit probabilis, & prudens, quia talis cognitio sufficit ad prudenter agendum. Ibi autem necessaria non est inquisitiõ, quia non licet privatæ personæ, alterius vitam indagare, secundum illud Proverb. 24. *No quaras impietatem in domo iusti*: & illud S. Augustini Serm. 16. de verbis Domini. Admonet nos Dominus non negligere invicem peccata nostra, non quaerendo quod reprehendas, sed vivendo quæ corrigas, &c. alioqui multa orirentur incommoda.

3. Est ut præter notitiam specialis miseriæ proximi, sit etiam aliqua spes eam sublevandi: ita ut si nulla prorsus spes affulgeat, nulla sit obligatio correctionis fraternæ, cum ea ex suã naturã ordinetur ad sublevandam specialem alterius miseriã. Hinc patet ut plurimum, neminem obligari ad correctionem de venialibus, cum levissima sit spes sublevandi miseriã, quæ ex illis peccatis relinquitur

quitur: Item quando per correctionem deterior fieret is quem admonemus: immo prudentia suadet ne tunc fiat: secundum illud Eccli 32, *Vbi auditus non est ne effundas sermonem.* Porro hæc spes sublevandæ miseriæ proximi, non est una & eadem respectu cuiuscunque indigentia specialis, sed est diversa pro diversitate specialis indigentia proximi, vel incommodi nostri secuturi ex actu succurrendi: ac proinde conditio.

4. Est ut non inde grave nocuumentum nobis non proveniat: nam simpliciter loquendo non teneor alteri prodesse mihi nocendo. Sed hæc duæ ultimæ conditiones sic sunt inter se referendæ, ut comparatur damnum proximi, cum damno nostro secuturo: nam si sit grave detrimentum proximi, idque certum; debemus succurrere cum certo nostro incommodo etiam gravi: Quod sibi dubium sit, & grave, debemus succurrere: cum dubio gravi detrimento: Quod si dubium sit detrimentum proximi, & aliunde certum sit periculum monitoris de vita, cessat obligatio. Ex dictis patet in tribus allatis casibus nos obligari ad correctionem fraternam, scilicet existente in nobis duplici notitiâ, & peccati præteriti, & specialis indigentia: ad hæc existente in nobis spe fructus correctionis.

5. Conditio, ut non sit alius qui fecerit correctionem aut ad eam faciendam nullus præter nos paratus sit: nam si alius fecerit, nulla erit obligatio: Sicut si alius subvenit necessitate corporali, nullus alius tenetur ad subveniendum. Ratio est, quia alioqui, tunc proximus est in speciali indigentia, igitur indiget correptione nostrâ igitur tenemur illi subvenire, concurrentibus ijs quæ diximus.

Atque ut IV. intelligas quanta sit correctionis fraternæ obligatio, & quàm universalis; nullus ab eâ eximitur: ita ut non solum Prælati, sed etiam & pares, & inferiores ad eam obligentur. Ita Paulus Petrum coarguit su-

periores suum; Nathan Davidem; Elias Achabum; Ioannes Baptista, Herodem; Stephanus Concilium; Basilius Valentem, Ambrosius Theodosium; Chrysostomus Eudoxiam; Gregorius Mauritium: unde Augustinus Epistola 19. à minore quolibet non est refugienda & dedignanda correctio: & ubi dedit exemplum Petri reprehensi à Paulo subdit: Est laus utique iustæ libertatis in Paulo, & sanctæ humilitatis in Petro: Et ratio est, quia licet ea quæ corrigat per punitionem, & quæ intendit bonum commune, & est actus iustitiæ, ad solos Prælatos pertineat, ea tamen quæ intendit emendationem fratris, per simplicem admonitionem pertinet ad omnes. Ita sane: Nam omnes obligantur ad succurrendum necessitati proximi si possunt, ut constat in necessitate corporali: igitur si occurrerent circumstantiæ supra relatæ, obligatio erit succurrendi in necessitate spiritali, quæ majoris est momenti.

Non tamen hoc impedit, quin Prælati majori obligatione teneantur ad correctionem fraternam quàm alij: Quâ in re, ait August. 1. de civit. cap. 9. non utique parem, sed longè graviorè habent causam, quibus per Prophetam dicitur, *ille quidem in suo peccato morietur, sanguinem autem ejus de manu speculatoris requiram.* I. Ratio est. Quia ex D. Thom. art. 3. in respons. ad 1. Qui temporalem habet curam aliquorum, illis potius debet exhibere temporalia beneficia, quàm ullus alius: Ita spiritalia beneficia, si opus habeant, multò magis impendere illis debet, 2. Ratio. Quia ratione officii magis obligantur: quæ obligatio oritur ex alio fonte quam ex misericordiâ; alioqui remoto officio non esset major obligatio. Est igitur obligatio major, non iustitiæ quidem propriè dictæ, quia nec est distributivæ, nec commutativæ, hæc enim circa res pretio aestimabiles versatur: igitur alterius nempe potestativæ iustitiæ,

justitiæ, id est fidelitatis debitæ, ratione officij: tenentur enim exercere fideliter suum officium cui se supposuerunt. Vnde fieri poterit, ut aliquis Prælati, omittendo correptionem fraternam, si debita esset, tum ex virtute misericordiæ, tum ratione officij, duplex peccatum mortale committeret. Porro hæc major obligatio, præter novum titulum, in eo consistit, ut Prælati obligetur ad corrigendum, cum majori incommodo, & proprio detrimento: ad hæc plura remedia apponere, ac tempus correctioni opportunum quærere. Ex his omnibus facile patet, me rem vobis efferre necessariam, cum ex tam multis capitibus, necessaria sit correctio fraterna.

Sed addidi habitâ ratione horum temporum inutilem quoque esse: quod oritur ex duplici capite: 1. ex parte eorum, qui corrigunt: 2. ex parte eorum qui peccant, & qui indigent correctione.

1. Quidem ex parte eorum qui corrigunt: Et diversis ex causis: Oritur enim 1. ex eo quod vix ullus obligationem illam agnoscit, cum tamen ea sit maxima & gravissima uti dictam est, quippe quæ sit omnis sub mortali. Quod si aliquem indecenter vestitum viderimus, statim admonemus; item si aliquem per imprudenciam ruere in foveam, aut ad lapidem offendere viderimus, nostri officij putamus esse eum ad monere, immo etiam, si necesse sit, interpellare: cur non potius in iis quæ pertinent ad animam, quoniam periculosa valde sunt, & damnum ingens afferunt? Quod si Deus eam legem scripsit Iudæis Deuteronom. 22. *Non videbis bovem fratris tui, aut ovem errantem, & præteribis: sed reduces fratri tuo, etiam si non est propinquus frater tuus, nec nosti eum: Duces in domum tuam, & erunt apud te, quamdiu quærat ea frater tuus, & recipiat. Similiter facies de asino, & de vestimento, & de omni re fratris tui quæ peri-*

*erit: si inveneris eam, ne negligas quasi alienam. Si videris asinum fratris tui, aut bovem cecidisse in vita, non despicias, sed sublevabis cum eo: Si (inquam) hæc Deus Iudæis præcipit; cur tu fratrem tuum errantem, vel cadentem despicias? Chrysof. serm. 13. de Diversis. Quomodo non est summa inhumanitas, & ferina crudelitas, nos non tantum curæ hominibus impendere, quantum alii Iumentis? Sed nihil gravius dici potest, quam quod Scriptura contigisse docet Heli, summo Sacerdoti 1. Reg. cap. 2. & 3. Cum audisset, gravia filiorum crimina, impuritatis cum mulieribus existentibus in Templo, aut illud aduentibus, & violentiæ in sacrificiis, dum carnes tollerent incoctas, lenibus eos verbis admonuit, cum debuisset acerrimis, ac nisi respicerent, eos ab ipso Templo excludere, & pœnâ etiam corporali castigare: propter hæc gravissimè punitus est: audi quid dicat Deus Samuël in eam rem: *Ecce ego facio verbum in Israël, quod quicumque audierit tinnient aures ejus. In die illa suscitabo adversum Heli omnia, quæ locutus sum super domum ejus: incipiam, & complebo. Prædixi enim ei quod judicaturus esset domum ejus in æternum, propter iniquitatem, eò quod noverat indignè agere filios suos, & non corripuerit eos. Idcirco juravi domui Heli, quod non expietur iniquitas domus ejus victimis & muneribus usque in æternum. Id rectè exponit Chrysof. lib. 2. adversus vituperatores vitæ Monasticæ: postquam enim reprehensionem ab Heli factam filiis exposuit, subdit: Verum quia non omnia quæ fuerant agenda, ut ea refecarentur vitia, molitus est; & ipse cum filiis unâ periit. Namque & minas ille addere debuerat, & à suo eos conspectu amovere, atque abdicare, etiam & verberibus afficere, multoque illis gravius, & durius inflare. Quia igitur nihil horum egit, verborumque tantum monitis contentus fuit, & illis, & si-**

bi ipsi, Deum adversum, infestumque constituit. Sed singula supplicia narrat textus Scripturæ, quæ horrorem incutiunt, & *quicumque audierit, tinnient amba aures ejus.*

2. Ex timiditate hominum. Nolunt enim offendere, nec odium incurere. Quibus ego respondeo. 1. quod docet B. Aug. lib. 1. de Civ. Dei c. 9. nimirum inter alias causas cur boni affligantur communibus calamitatibus, ut peste, diluvijs, incendijs, bellis, terræ motibus, hanc esse, quod licet ea peccata non committant, quæ tantis supplicijs puniuntur in malis; malè cum illis dissimulent, nec admoneant, nec corrigant; vel (inquit) cum laboris piget, vel cum eorum os coram verecundamur offendere, vel cum inimicitias devitamus, ne impediunt, & noceant. in istis temporalibus rebus, siue quas adipisci adhuc appetit nostra cupiditas, siue quas amittere formidat infirmitas: ita ut (quamvis bonis vita malorum displiceat, & ideo cum eis non incidant in damnationem, tamen quia peccatis eorum damnabilibus parcunt dum eos in suis licet lenibus & venialibus metuunt) jure cum eis temporaliter flagellentur, quamvis in æternum minimè puniantur. Jure istam vitam, quando divinitus affliguntur cum eis, amaram sentiunt, cujus amando dulcedinem, peccantibus eis amari esse noluerunt. Hæc ille, & sanè egregiè. Addit deinde alios omittere correctione, non propter metum amittendi bona temporalia, sed ne inimicos habeant linguâ, vecfatio. Nam [inquit] reformidatur vulgi judicium, & carnis excruciatio: vel peremptio: hoc est propter quædam cupiditatis vincula, non propter officia charitatis. Nec mihi (pergit) videtur hæc parva esse causa quare cum malis flagellentur & boni: flagellantur enim simul, non quia simul agunt malam vitam, sed quia simul amant temporalem vitam: non quidem æqualiter, sed tamen simul; quam boni contemnere deberent, ut illi correpti, atque

correcti, consequerentur æternam, ad quam consequendam, si nollent esse socij, & diligenter inimici. Sed satis: Et tantum ex ea doctrina illud traho eos homines timidos in peiora incidere, quam ea quæ suâ timiditate vitare conabatur,

Respondeo 2. cum Chrysof. hom. 44. in I. Cor. Nos omnino perperam agere, qui sine causa alios criminamur, & accuamus, nec eorum odium, & offensionem veremur, nec proposita supplicia, nec odium Dei, & proximi: quando verò salutis fraternæ curam gerere oportet, tunc nolumus esse curiosi, nec graves, nec molesti. Atqui ex maledicentia quidem nascitur odium, & apud Deum, & apud homines, & hoc non est tibi cura: ex eo autem consilio quod das seorsum, & ex ejusmodi reprehensionibus, & apud Deum erit tibi amicitia. Quod si etiam ipse te oderit, propterea Deus manet te magis diligens. Immo verò nec ipse te sic oderit, ut quando odio habebat maledicentem; Sed tunc quidem tanquam inimicum averfabatur, nunc autem existimabis te quovis patre magis reverendum. Quod si etiam aperte animo a grè serat, seorsum apud se magnas tibi habebit gratias.

3. Ex defectu zeli: Si enim intelligerent quantum sit illud, *lucratus eris fratrem tuum;* quid tandem omittere? Sed pauci pretium animæ sciunt: quod Christus sanguine suo docuit: Quantum autem illud est, ut tibi in cælis aliquis profiteatur, se tibi suam salutem debere? Quod verò dicitur *Lucratus eris,* signum est, te per culpam fratrem tuum amisisse, quem si correptione emendes, recuperaveris. Et meminisse unusquisque potest illius dicti apud Ezechiel. capite 33. *Ille quidem in suo peccato moritur, sanguinem autem ejus de manu speculatoris requiram:* ille autem speculator est qui novit fratrem suum peccasse, secundum illud, *si peccaverit in te*

4. Ex varijs excusationibus quas prætexunt: 1. enim timent, ne nihil proficiant: Sed unde id norunt? An experti sunt? Verùm quoties illud tentarunt? an bis? an terriò? an pluries? Nonne Deus quotidie nos admonet? Ad hæc cur ita loquuntur? An de suis fratribus malè judicant? Sed esto nihil proficias, nonne ipse Deus, licet ante sciat se non profuturum admonitione, nunquam tamen monere cessat? *Quantò magis tu cessare non debes, qui id ignoras? Sed velim, nihil proficias, at tamen tu officio functus es, & apud Deum, tantumdem fecisti. Non tibi præcipit Deus, ut frater tuus emendaretur, sed ut corripere ac moneretur: hoc si feceris, officium implevisti. Ad hæc, quam sæpè remedia corporibus iterantur, majora quidem, si minora nihil profuerunt? Ita & tu idem effice. Denique, non statim fit curatio, sed paulatim.*

2. vesentur ne alij sint ingrati: Sed quid quaris nisi proximi utilitatem? Præterea si ille ingratus est, Deus non erit ingratus. 3. Ne non habeant authoritatem: Sed ea non requiritur: Nam si oportet majorem te corrigere, id observa quod monet Apostolus 1. ad Timoth. capite 3. *Seniorem ne increpaveris: sed obsecra ut Patrem.* 4. Ne irrideatur: Ita sane, ubi nulla planè spes est emendationis. Alioqui verò idem Sapiens qui monet Proverb. 10. *Noli arguere derisorem, ne oderit te: addit argue sapientem, & diliget te:* Et quidem facile non debes de fratribus judicare eos te derisuros: alioqui extrimum malorum est esse incorrigibilem. 5. Dices cum alij, quid ad me attinet, unusquisque rem suam, procurat: Sed ut ait Sanctus Chrysostomus, Homilia ult. in 1. Cor. Time eum qui primus dixit hoc verbum: nam illud quod dicebat Cain. *Numquid sum custos fratris mei,* eodem, quò hoc recidit: Hinc mala nascuntur omnia quod quæ sunt nostri corporis, aliena esse ducimus. At, inquires, cur ego alienas in-

imicitias in me suscipiam? Chrysost. Hæc sunt verba delira bestiarum, vel potius Demonum. Si autem dicas: quid verò non ipse sapit; audies à nobis, ipsum non sapere, quoniam est animi perturbatione ebrius, itaque non esse negligendum.

Oritur 5. ex eo quòd multi errores committantur in correctione, unde aut fit odiosa, aut contemptibilis, & propterea rejicitur & non prodest.

1. Quòd fiat sine charitate, & sine mansuetudine; immò potius fiat cum iracundia, quòd absurdum est: Quis enim iratus misericordiam faciat? Ipsa autem uti dixi pertinet ad misericordiam: Et rectè dixit Seneca lib. 1. de Ita: Quis ei, cui medetur, irascitur? Quòd autem sic fiat, hinc probatur: quia sæpe fit exprobrando: unde potius queritur confusio repræhensi, quàm correctio. Augustin. Serm. 16. de Verbis Domini: Studens correctioni, parcens pudori.

2. Quòd nimium fiat imperiosè. Idem August. Epist. 64. ad Aurel. Episcopum: Non modo imperioso ista tolluntur, sed magis docendo, quam jubendo, magis monendo, quam minando.

3. Quòd fiat durius: & tamen ex Seneca lib. 1. de Clement. capit. 24. remissiùs imperanti, meliùs paretur: idem omne pœnæ genus remedij loco admoveo. Hæc similitudine utitur etiam Chrysost. Homil. 30. in Epist. ad Hebr. Non videtis medicos, quando urunt vel secant aliquos, cum quanta lenitate opus curationis exercent: multò magis corripientem oportet hoc agere, ut mansuetus, ac lenis sit.

4. Quòd nimis importuna, ac de omnibus; Multa enim dissimulanda sunt. Ac rectè monuit Sopater Philosophus apud Stobæum Serm. 44. peccare esse homini *σύνφρων*, congenitum, itaque errare qui punit, ut im-peccabiles,

5. Quòd

5. Quod nimis acriter, & severè: Etenim nimia severitas plus nocet, ut purgationes nimia, quas Galenus appellat *ὑπερκαθάρσις*, & in Iure D. ad Legem Aquilejam lib. 6. præceptoris nimia savitia culpæ assignatur.

6. Quod è contrario, aliquando nimis molliter, ac sine aculeo: Virtutein enim Sanctorum ait Cyrill. Alex. non esse *ἀνευτρον*, sine aculeo. Et certè Scripturarum lectio acuit: & Scriptura divina, ait Isidorus Pelus. scribens ad Synesium, hominem mansuetum, reddit bellicosum, & pugnacem. Quare duabus rebus opus esse ait ad corrigendum S. Chrysof. Homil. 5. de verbis Isaia *κατὰ τὴν ἐλευθερίαν* libertate, & mansuetudine. Nec sine causâ, naturæ speculatores, Elephantem esse animalium prudentissimum, quod duplex cor habeat, unum quo irascatur; alterum, quo mansuescat.

7. Quod non fiat cum methodo, & arte: Certè Seneca lib. 1. de Ira cap. 5. tres ponit gradus correctionis: Ut mollior primùm adhibeatur oratio; tum gravior tristiorque, deinde pœna: Eum autem qui præest, sic debere noxios emendare, ut pariat vitiorum odiû, præteritium virtutum. Vide quâ arte Nathan Davidem reprehendit: Usque eò ut ipse David seipsum nesciens damnarit. Simile correctionis exemplum proponit S. Chrysof. Homil. 44. in I. Cor. factâ hypothesi honesti alicujus juvenis morantis cum virgine qui ab alio moneatur de scandalo: Accede (inquit) ad illum, & parvum dic fratris encomium ex alijs quæ habet commodis, & dotibus, id componens; & tanquam aquâ calidâ fovens laudibus, ita deprime tumorem ejus vulneris: Te quoque ipsum pronuntia miserum, accusa commune genus hominum; ostende omnes nos esse in peccatis: Pete veniam, dicente majora aggredi, quam quæ vires tuæ ferre possunt: sed charitatem persuadere omnia audere: Deinde consulens hoc fac, non impe-

rans, sed ut frater: & cum lenieris dolorem quia accidit ex sectione futuræ reprehensionis, & sæpe usus fueris excusatione, & rogaveris ne irascatur; cum eum his ligaveris, tunc plagam inflige, nec vulnus alligans, nec dissolvens, ut neque illine resiliat, neque hinc despicat: Nam si certum non dederis vulnus, nihil amplius efficies; sin autem vehementius percuiseris, efficies ut resiliat: propterea, & post hæc omnia reprehensurus misce rursus encomium cum reprehensione: Vide reliqua.

8. Quod sæpe non servetur ordo Correctionis fraternæ qui à Christo institutus est: ille autem is est, ut qui corripitur, 1. secretò corripatur, & si non se emendet, adhibeantur duo vel tres testes: in primis ut vincatur de peccato, quia *in ore duorum vel trium testium, stabit omne verbum*: deinde ut sit efficacior multorum reprehensio: denique ut sit impunitus denuntietur, habeat is qui accusat, quo se tueatur, si diceretur ordinem non servasse: quod si plures illi non proficiant, *Dic Ecclesia*, hoc est Prælato, ut scilicet coërceatur juridicè. Fundatur autem hic ordo in duobus: 1. quia præceptum de corrigendo est positivum, itaque exigit certas condiciones. 2. Quia aliud etiam est præceptum de non infamando proximo: itaque peccatum alterius, vel est ignotum pluribus, vel notum: Si ignotum est, non licet arguere coram alijs, ne contra justitiam reveletur ejus peccatum: nisi forte illius peccatum lædat bonum commune, ut peccatum hæresis, quod immediatè deferendum est: alioqui si privatum est, tentanda prima correctio, deinde secunda, post eâ tertia: Quod si nulla spes esset corrigendî solum, adhibendi sunt testes: cum enim præceptum sit positivum, nulla est obligatio ejus ordinis servandi, nisi positus quibusdam & inter alia, spe fructus; nam alioqui omitti potest ille ordo: Nec refert infamari proximum, quia ejus bonum spiritale, præferri debet

bono famæ: Non licet autem ordinem pervertere, si sit spes emendandi: alioqui quæ est obligatio admonendi peccantem, ea est admonendi Prælatum, ut provideat, nimirum ut pater: nam ut admoneatur ut Judex, præmittenda est admonitio per plures testes. Quòd si notum est crimen, non tamen propterea monendus est publicè, vel coram pluribus, si spes sit emedationis per privatam admonitionem: non quidem ex iustitiâ, quia notum est peccatum, sed ex misericordiâ. Rationem affert S. Thomas primam ex S. Hieronymo: Ne si semel pudorem, vel verecundiam amiserit, permaneat in peccato: 2. ne manifestato unius peccato, alii provocentur ad peccandum: Hinc pro praxi dico eum ordinem servari, secundum majorem, vel minorem spem profectus: itaque sæpe licere, atque utilius esse ad Prælatum recurrere, qui majori auctoritate remedium adhibebit: nec incurretur odium, aut inimicitia exorientur.

II. Difficultas petitur ex iis qui corriguntur: i. enim multi non patiuntur sibi medicinam adhiberi, sed similes sunt ægris phreneticis: in quo maximus est furor, & insania. Nam si Morales Philosophi judicant nobis necessarios esse inimicos, à quibus multa discamus quæ ignoramus, quantò magis optandi sunt amici, qui blandè admoneant? Hinc scilicet nobis accidit, ut nemo nobis succurrat: Cùm enim alij vident, nos non libenter audire monitores, hoc officium deserunt, & ad officium adulatoris se accingunt, unde omnibus risui existimus, & contingit, ut de quibus nobiscum non loquuntur, de iisdem cum omnibus colloquantur. Cogita hominem scedum ore & turpem, ab alio laudari uti Narcissum: quanta hinc existet materia risus: idem planè nobis contingit. Quòd si ubi nos indecenter ambit vestis, volumus admoneri, & graviter domesticis succensemus, si non admoneant, quantò magis idem in moribus velle debe-

mus? Fit inde plerumque, ut qui minima levè labore corrigere potuissemus, in iis perpetuo hæreamus. Ac vide miserum tuum statum, qui sic habearis desperatus, ut credaris incorrigibilis, & ipsis remedijs pejor existas. Illud feret quod ait Salomon, Proverb. 29. *Viro qui corripientem durâ cervice contemnit, repentinus superveniet interitus, & eum sanitas non sequetur.* Id est, cadet in turpe aliquod factum, ac tandem desperatus exister, & incorrigibilis.

2. Sibi injuriam fieri credunt, ex superbiâ, unde ab alijs corrigi dedignantur, ne si corrigantur, minores putentur.

Refelluntur 1. Quia si cùm se non videant, dum se vestiunt, alij se committunt ut capillus & vestis benè ordinetur, nec eos qui se admoneant, putant injuriosos; cur non idem faciunt in moribus?

2. Quia si Inferiores monere etiam debent suos Superiores, signum est hinc non minus auctoritatem.

3. Uti Medici, cùm ægrotant, ipsi non sibi medentur, sed aliorum utuntur & consilio & manu; idem multò magis fieri debet in moribus in quibus facilius nobis blandimur, & erramus: peccatum enim ebrios facit. Vide Davidem: quantus vir fuit, quàm sanctus, quàm illuminatus: & tamen in suo peccato annum integrum perleveravit.

4. Exemplo Moïsis, qui non dedignatus est moneri ab homine Idololatrà Jethro, cùm ipse tantus esset, tantæ eruditionis, & tantæ sanctitatis: idq; in omnium subditorum conspectu: ac ne illud ignoraretur, etiam ipse literis conscripsit, ut omnibus innotesceret: quod factum tam insigniter prædicat S. Chrysost. homil. 17. de Diversis. Notat enim (inquit) quòd sæpè abjectus quispiam & vilis invenit, quòd magnus & sapiens vir præterit: item: quòd reprehensionem benè ferre non vulgaris, sed summæ Philosophiæ præconium, & laus est. Non adeò laudamus & admiramur hodie Jethro qui

quæ Moysem correxit, sicut Sanctum illum qui non erubuit tot presentibus corrigi, & factum hoc memoriæ commendare, declarans in omnibus Sapientiam suam, quod gloriam in tantâ eminentiâ, qua sibi à Pluribus impensa fuisset, contempsit.

5. Propter odium & maledicentiam, quam prætexunt: Sic enim hoc officium interpretantur, cum correctio sit amoris effectus, & à charitate originem habeat, uti supra ostendimus.

6. Propter obstinatam in peccatis voluntatem: Cum enim ab illis avelli nolint, non patiuntur quemquam sibi adversari, itaque aut monitores respuunt, aut eos audire nolunt, aut parere detrectant. *Jerem. 5. Percussisti eos, & non doluerunt: attrivisti eos & renuerunt accipere disciplinam: induraverunt facies suas super petram, & noluerunt reverti.*

Hæ sunt causæ præcipuæ cur ferè sit inutilis correctio: Sed an putas te inde sufficienter excusatum? *Et in fide tuâ peribit frater tuus pro quo Christus mortuus est?* Tu videris. Sed scito Christo rationem redditurum de ejus perditione. *Veruntamen de manu speculatoris animam ejus requiram: Erit itaque anima tua pro anima illius.*

Verùm ne in id incidam quod in aliis damno, permitte, Auditores, ut quoniam cum singulis tractare non possum, multos simul unâ correctione admoneam: De multis pauca seligo, si me patienter audire vultis.

Ac si quidem circa doctrinam, & opiniones; vobiscum exoptulo quod in multis nimia sit facilitas in sequendis novitatibus. Hinc Græcia petiit, & quæ vulgò putantur ingenia optima: cum tamen omnis novitas suspecta esse debeat, & caveri omnis mutatio, & diversitas ab ijs quæ in Ecclesiâ credita sunt, & in usu communi jam recepto apud omnes. Neque illud audiendum, nos per hæc quæ proponuntur, reduci ad pristinos Ecclesiæ

mores. Nam quod diu fuit abolitum, & esse desit in usu, quando restituitur, non jam vetus & antiquum est, sed novum. Audiamus monitum Apostoli in Epist. ad Ephes. c. 4. *Ut jam non simus parvuli fluctuantes & circumferamur omni vento doctrina in nequitia hominum, in astutiâ, ad circumventionem erroris.* Quibus verbis idem dicit Apostolus quod proposui: Nimirum prius dixerat, Deum posuisse in Ecclesiâ, primùm Apostolos, secundò Prophetas, tertio Doctores ut scilicet haberent à quibus regerentur, & non quoslibet prout se offerrent sequerentur, ut non fluctuarent, sicut naves quæ non habent gubernatorem, & fiunt ludibrium ventorum: ventos vocat quamlibet doctrinam quæ quotidie variet, ut solent venti: ejusmodi autem novarum doctrinarum Doctores suis coloribus depingit, dum ait, *In nequitia hominum.* Hieronymus vertit fallaciam: Augustinus illusionem: hoc enim unum moluntur, ut simplices decipiant, unde non vera, sed verisimilia, & quæ tantum habent speciem proponunt. Deinde in astutiâ. Itaque non simpliciter dogmata proponunt, sed in multis verborum involucris. Denique ut scias quo tendant subdit, *ad circumventionem erroris*, Augustinus vertit ad machinationem erroris: nam sunt eorum innumera artificia, & substructiones errorum. Licet igitur ad vos uti verbis Apostoli ad Galat. 3. *O in sensari Galatæ, quis vos fascinavit non obedire veritati?* & c. 5. *Currebatis bene: quis vos impedit non obedire?* Vbi autem illa veritas, nisi in Ecclesiæ definitione? Cujus autem Ecclesiæ, nisi Romanæ, quam in omnibus sequi debemus ut Matrem, sive in doctrinâ, sive in usu seu in consuetudinibus? *Qui Quæ autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus.* Audi si mihi credis, immò si credis Christo, &c. *Hoc fac & vi- ves, Amen.*